

7.5.2003

PPO-2002-R-19-53

Lassila & Tikanoja Oyj

Kaarnatie 24
90530 OULU

Viite kirjeenne 3.2.2003

Asia LAUSUNTO YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTISELOSTUKSESTA,
KIERRÄTYSTERMINAALIN SJOITTAMINEN OULUN KAUPUNGIN RUSKOOK

Lassila & Tikanoja Oyj on Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskukselle 3.2.2003 saapuneella kirjeellä saattanut vireille ympäristövaikutusten arviointiselostuksen, joka koskee jätteen kierrätysterminalin sijoittamista Oulun kaupungin Ruskoon.

Ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain ja asetuksen perusteella ympäristövaikutusten arviointimenettelyä (YVA) sovelletaan sellaisiin jätteiden käsittelylaitoksiin, jotka on mitoitettu vähintään 20 000 tonnin vuotuiselle jätemäärälle.

Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus on antanut yhteysviranomaisen lausunnon hankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta 25.11.2002.

Hankkeesta vastaava

Hankkeesta vastaava on Lassila & Tikanoja Oyj. Yhteyshenkilöinä ovat toimineet kehityspäällikkö Jorma Kudjoi ja ympäristökoordinaattori Juha Roivainen.

Konsulttina arviointiselostuksen laadinnassa on toiminut Insinööritoimisto Paavo Ristola Oy, jossa hankkeen yhteyshenkilönä on toiminut dosentti Joonas Hokkanen.

Arviointiselostuksen asiakirjat

Lassila & Tikanoja Oyj on laatinut arviointiselostuksen ja siitä erillisen tiivistelmän. Arviointiselostus perustuu arviointiohjelmaan ja Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksen siitä antamaan lausuntoon. Konsulttina on toiminut Paavo Ristola Oy.

Hanke ja sen vaihtoehtoiset ratkaisut

Kierrätyspalveluiden tehostamiseksi Oulun seudulla Lassila & Tikanoja Oyj perustaa jätteiden kierrätysterminalin. Terminaalissa voidaan ottaa vastaan jätteitä, käsitellä niitä ja toimittaa ne edelleen hyötykäyttöön. Kierrätysterminali ei toimi jätteiden loppusijoituspaikkana. Vastaanotettu jäte käsitellään siten, että saadaan eroteltua hyötykäyttöön kelpaavat jakeet käyttäjien asettamien laatuvaatimusten mukaisesti. Hyötykäyttöön toimitettavia tuotteita ovat paperi ja pahvi, puu, kierrätyspolttoaine, rengasrouhe ja metallit. Lisäksi alueella voidaan esikäsitellä ja välivarastoida ongelmajätteitä.

Lassila & Tikanojalla on nykyisellään Oulun seudulla neljä toimipistettä. Uudella kierrätysterminalilla voidaan korvata kaikki nämä kohteet ja näin saavuttaa yrityksen ja ympäristön kannalta selkeitä logistisia etuja.

Lassila & Tikanojalle jätteiden kierrätysterminali sinne sisältyvine toimintoineen on luonnollinen osa yrityksen toimintaa. Terminaalin sijoituspaikka Ruskon Piuhatiellä on valittu siten, että se rajoittuisi mahdollisimman paljon vastaavan tyyppiseen teolliseen toimintaan eikä aiheuta häiriötä lähialueella. Lisäksi se sijaitsee Oulun kaupunkiseudun ja muiden suuralueiden kannalta painopistealueella.

Lassila & Tikanoja on selvittänyt ennen varsinaista ympäristövaikutusmenettelyä kierrätysterminalille eri sijoitusvaihtoehtoja. Vaihtoehtoina on tarkasteltu mm. Haukiputaan kunnan Martinniemen entistä saha-aluetta. Tässä vaihtoehdossa kuljetusmatkat ja huono sijainti meren rannassa aiheuttivat sen, ettei kohde ole jatkotarkastelussa mukana. Ruskon kaatopaikka-aluetta tarkasteltiin yhtenä vaihtoehtona, mutta laitos ei mahdu alueelle Oulun Jätehuollon tilavarausten johdosta. Ruskon teollisuusalueella olisi rakentamatonta aluetta, mutta tämä vaihtoehto edellyttää huomattavasti enemmän rakentamista kuin Piuhatien vaihtoehto ja olisi liikenteellisesti huonommassa paikassa.

Yhtenä vaihtoehtona tutkittiin myös Kellon ongelmajäteyksikön laajentamista ko. laitoksella, mutta jo varhaisessa vaiheessa tila todettiin pieneksi ja maankäytöllisesti soveltumattomaksi.

Lisäksi tutkittiin Oulun kaupungin kaavoittajien kanssa kaikki mahdolliset sijoituspaikat kaupungin alueelta ja todettiin, ettei löytynyt riittävän suurta yhtenäistä tilaa tai maankäytöllisesti soveltuvaa aluetta suunniteltujen toimintojen sijoittamiseen. Jo aiemmin Pohjois-Pohjanmaan liitto on suorittanut Oulun kaupunkiseudun alueelta arvioinnin jätteenkäsittelyyn soveltuvista alueista, mutta nämä alueet tullaan todennäköisesti varaamaan loppusijoittamista varten.

Sijoituspaikka on valittu alueelta, jossa harjoitetaan teollista toimintaa, eikä siitä näin ollen aiheudu häiriötä esimerkiksi asutukselle. Siten jo sijoituspaikan valinnalla on pyritty minimoimaan haitallisia ympäristövaikutuksia. Näin arviointiselostuksessa on tarkasteltu hankkeelle vain yhtä sijoituspaikkavaihtoehtoa.

Selostuksessa on arvioitu Ruskoon sijoitettavan terminalin vaikutuksia rakennettuun ympäristöön, maankäyttöön ja maisemaan. Lisäksi on tarkasteltu hankkeen sosiaalisia vaikutuksia, poikkeustilanteita ja niiden vaikutuksia sekä haitallisten vaikutusten vähentämistä. Hankkeesta on arvioitu käytettävää tekniikkaa ja hankkeen toteuttamiskelpoisuutta yleensä.

Asiaan liittyvät muut hankkeet

Renkaiden osalta toiminta liittyy Suomen Rengaskierrätys Oy:n ja kestopuun osalta Demolite Oy:n valtakunnallisiin operointisopimuksiin.

Kestopuun osalta loppukäsittelypaikka on vielä avoin. Piuhatien tontille voidaan vä-livarastoida ainoastaan tarkoitukseen varatulle alueelle mahtuva määrä. Kun Demo-lite Oy on ratkaissut loppukäsittelyn, siirto Piuhatien varastointipaikalta tapahtuu välittömästi, kun on kuljetustaloudellisesti kertynyt riittävä määrä materiaalia väli-varastoalueelle.

Laitos kytkeytyy logistisesti ja tuotannollisesti Kemissä toimivan Pahvipojat Oy:n pahvin ja paperin keräykseen sekä käsittelyyn. L&T omistaa yhtiön osakekannan ja sillä on merkittävä rooli Oulun ja Kemi-Tornion alueen teollisuuden ja kaupan jäte-pahvin, paperin ja paperiteollisuuden hylkypaperin käsittelijänä.

Arviointimenettelyn yhdistäminen muiden lakien mukaisiin menettelyihin

Kierrätystermiinalin ympäristölupahakemus jätettiin Pohjois-Pohjanmaan ympäris-tökeskukselle samanaikaisesti ympäristövaikutusten arviointiselostuksen kanssa. Lisäksi hankkeelle tarvitaan rakennuslupa, toimenpidelupa tai maisematyölupa pro- sessijätteiden sijoitusalueen rakentamiseen.

Arviointiselostuksesta tiedottaminen ja kuuleminen

Arviointiselostuksen vireilläolosta on ilmoitettu ympäristövaikutusten arviointi- menettelystä annetun lain ja asetuksen mukaisesti Oulun kaupungin sekä Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksen ilmoitustauluilla. Lausunnot on pyydetty Oulun kaupungin ympäristölautakunnalta sekä lisäksi Oulun Jätehuollolta, Pohjois-Poh- janmaan luonnonsuojelupiiriltä, Paroc Oy:ltä ja Stena Metalliyhtymältä. Arviointi- selostuksesta on kuulutettu Sanomalehti Kalevassa.

Hankkeesta vastaava on järjestänyt tiedotus- ja esittelytilaisuuden Oulun kaupun- gin Timosenkosken koululla. Tilaisuudessa osallistujille annettiin mahdollisuus kommentoida kierrätystermiinalin arviointiselostusta.

Vuorovaikutus arviointiselostusta laadittaessa

Hanketta ohjaamaan perustettiin ohjausryhmä, joka koostui keskeisistä intressita- hoista. Näin varmistettiin, että keskeiset intressitahot tulivat kuulluiksi ja että nii- den käytössä ollut aineisto tuli huomioonotetuksi.

Suunnittelukohteen läheisyydessä ei ole asutusta eikä kierrätystermiinaliin loppusi- joiteta jätteitä. Tämän vuoksi hankkeen lähialueella ei ole tunnistettavia vaikutus- ryhmiä alueella jo toimivia yrityksiä lukuun ottamatta. Tämä huomioitiin osallistu- misen järjestämisessä siten, että erillistä seurantaryhmää ei perustettu, vaan arviointi- menettelyn aikana hanketta esiteltiin lähialueen yrityksille suoraan ja niistä saatu palaute huomioitiin arviointiselostusta laadittaessa.

Lausunnot ja mielipiteet

Oulun kaupungin ympäristölautakunta

Lausunnon antajan käsityksen mukaan L&T Oyj:n toimintojen keskittäminen yhteen paikkaan ja kierrätystermiinalin perustaminen Ouluun on kannatettavaa sekä jätehuollon toimivuuden että logistiikan kannalta. Ruskon teollisuusaluetta voidaan pitää hyvänä sijoituspaikkana esitetyn tyyppiselle toiminnalle. Suunniteltu toiminta ei ole ristiriidassa alueen maankäytön suunnitelmien kanssa. Arvioinnissa olisi kuitenkin tullut tuoda laajemmin esille muitakin vaihtoehtoisia sijoituspaikkoja ja niiden ympäristövaikutuksia. Tämä seikka on tuotu esille jo YVA-ohjelmasta annetuissa lausunnoissa.

Lausunnon antajan käsityksen mukaan hankkeella on esitetyn arvion mukaisesti positiivisia vaikutuksia alueen maisemakuvaan, mikäli termiinalitoiminta hoidetaan asianmukaisesti ja järjestelmällisesti eikä käsiteltäviä jätteitä varastoida alueella kohtuuttoman suuria määriä.

Liikennejärjestelyjen osalta selvityksessä ei ole arvioitu mahdollisuutta käyttää kierrätystermiinalin jatkokuljetuksissa rautatiekuljetuksia, vaikka tontille tulee pistoraatayhteys. Muun muassa Ruskon imago-projektin loppuraportissa alueelle esitetään ohjattavaksi teollisuutta, joka voi hyödyntää olemassa olevaa ratayhteyttä, mikä lausunnon antajan mielestä tulisi ottaa huomioon jatkosuunnittelussa.

Lausunnon antajan käsityksen mukaan toiminnan aiheuttama melu ei aiheuta erityistä häiriötä ko. teollisuusalueella ja, mikäli häiriötä ilmenee esitetyn seurantaohjelman mukaisissa mittauksissa, voidaan melua vähentää rakenteellisilla suojauksilla.

Lausunnon antajan mielestä kierrätystermiinalin toiminta aiheuttaa selvän riskin alapuoliselle vesistölle, mikäli kestopuun käsittelyalueen valumavesien käsittelyn toimimattomuuden tai muun toiminnallisen häiriön, onnettomuuden, kuten tulipalon, tai esimerkiksi pitkäkestoisen rankkasateen seurauksena purkuvesistöön pääsee käsittelemättömiä valumavesiä

Mikäli hulevesien tai pölyn leviämisen todetaan aiheuttavan ympäristön pilaantumisen vaaraa, tulee lausunnon antajan mielestä selvittää haitallisia aineita sisältävien hulevesien muodostumisen ja pölyn leviämisen ehkäisyä esimerkiksi suorittamalla kestopuun murskaus ja varastointi katetussa tilassa. Vaarallisia aineita sisältävien hulevesien toimittaminen käsiteltäväksi asianmukaiseen puhdistuslaitokseen tulee myös selvittää.

Murskauksen ja siihen liittyvien pölynsidontamenetelmien sekä kestopuualueen hulevesien käsittelymenetelmien parhaasta käyttökelpoisesta tekniikasta ja sen riittävyydestä voitaneen varmistua vasta, kun esitetyn seurantaohjelman mukaisten mittausten tulokset ovat käytettävissä.

Pyykö- ja Kuivasjärven kunnostuksen suunnittelu on käynnistynyt vuonna 2002, eikä mitään järvien lisäkuormitusta ja veden laatua uhkaavien riskien lisäämistä voida sallia.

Suunnitelman mukaan alueella on tarkoitus käsitellä myös yhdyskuntajätettä, jonka seassa voi lausunnon antajan näkemyksen mukaan olla syntypaikkalajittelusta huolimatta biojätettä. Myös arviointiselostuksen terminaalitoimintojen kuvauksessa todetaan, että yhdyskuntajäte mahdollisesti sisältää biojätettä. Yhdyskuntajätteen käsittelyn mahdollisia haju-, haיתהלאין- tai hygieniaoongelmia ei ole tarkasteltu selvityksessä.

Kierrätysterminalissa on tulevaisuudessa tarkoitus vastaanottaa ja käsitellä myös ongelmajätteitä. Suunniteltujen ongelmajätteiden käsittelyprosessien ympäristövaikutuksia ja parasta käyttökelpoista tekniikkaa ei ole tarkasteltu selvityksessä.

Lausunnon antajan käsityksen mukaan hankkeen vaikutuksia yhdyskuntajätehuoltoon kokonaisuutena ei ole tarkasteltu selostuksessa riittävän laaja-alaisesti ja monipuolisesti. Laitoksen vaikutuksista jätteen synnyn ehkäisyyn sekä materiaali- ja energiahyötykäyttöön on selostuksessa tarkemmin yksilöimättä todettu vain, että hanke tukee valtakunnallisen ja alueellisen jätesuunnitelman tavoitteita. Myöskään kierrätysteollisuuden tehostamisen vaikutuksia jätteen tuottajiin, kuten kotitalouksiin, kauppaan ja teollisuuteen, koko jätteiden keräilyalueella ei ole tarkasteltu.

Huolimatta siitä, että hankkeesta vastaavan tiedossa on muut Oulun seudulla meneillään olevat hankkeet jätteiden hyötykäytön edistämiseksi erityisesti energiana, laadittu arviointi ei tuo esille suunniteltujen hankkeiden yhteensopivuutta ja yhteisvaikutuksia riittävästi. Lausunnon antajan mielestä hankekohtainen ympäristövaikutusten arviointi ei ole oikea menettely tilanteessa, jossa on kysymys useista samantyyppisistä ja –aikaisista hankkeista ja jossa olisi tarpeen saada selville hankkeiden yhteisvaikutukset yhdyskuntajätehuoltoon.

Lisäksi lausunnon antaja toteaa, että ympäristövaikutusten arviointimenettelyn keskeisenä tarkoituksena on tuottaa tietoa hankkeen jatkosuunnitteluun ja siihen liittyvään päätöksentekoon. Näin ollen YVA-menettely tulisi saattaa päätökseen ennen ympäristölupaprosessin käynnistämistä.

Muilta osin hankkeen vaikutukset on arvioitu ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain edellyttämässä laajuudessa ja hankkeen toteutusta voidaan lausunnon antajan näkemyksen mukaan jatkaa esitettyjen suunnitelmien mukaisesti.

Oulun Jätehuolto

Oulun Jätehuolto näkee positiivisena L&T Oyj:n toimintojen keskistämisen Ruskoon. Erilaisten kierrätystoimintaa harjoittavien yritysten sijoittuminen samalle teollisuusalueelle parantaa yritysten yhteistyö- ja kuljetuslogistisia mahdollisuuksia ja vähentää samalla hajasijoituksesta aiheutuvia haitallisia ympäristövaikutuksia. Yhteistyön kannalta Mineraalitien jatkaminen suoraan Piihatielle on suotavaa. Tieyhteyksiä parannettaessa tulisi rakentaa myös kevyen liikenteen väylät.

Arviointiselostuksessa on esitetty, että laitoksessa 30 000 tonnia alkulajiteltua teollisuus- ja yhdyskuntajätettä. Selostuksessa ei kuitenkaan mainita tarkemmin, mitä kyseinen jäte on, mitä se sisältää ja kuinka suuri osuus jätteestä on muuta kuin teollisen toiminnan jätettä. Jätelain 13 §:n mukaan kunnan on järjestettävä asumisessa syntyneen ja siihen rinnastettavan jätteen hyödyntäminen ja käsittely.

Oulun Jätehuollon ja L&T Oyj:n väliseen sitoumusasiakirjaan vuodelta 1995 on kirjattu, että yhtiön asiakaskiinteistöjen jäte tulee toimittaa kaupungin jätehuoltolaitoksen hallinnoimiin käsittely- ja tai hyödyntämispaikkoihin. Mikäli terminaalissa aiotaan käsitellä asumisessa syntyvää ja siihen rinnastettavaa jätettä, niin siihen on saatava kaupungin suostumus. Oulun Jätehuollon mielestä viimeistään kierrätystermiinalin ympäristölupaa haettaessa tulisi olla nykyistä tarkempaa tietoa kierrätystermiinalissa käsiteltävän yhdyskuntajätteen laadusta, määristä ja käsittelytavoista.

Stena Metalliyhtymä Oy ja Paroc Oy Ab

Lausunnonantajilla ei ole huomautettavaa arviointiselostuksesta.

Pohjois-Pohjanmaan luonnonsuojelupiiri ry

Oulun seudulla jätehuolto on voimakkaassa muutostilassa. Keskeisimpänä muutoksen voimanlähteenä on halu polttaa jätettä. Jätteenpolttoon motivoi jätehuollon tavoite 70 prosentin hyödyntämisasteesta sekä yhteiskunnan tukitoimien kehittäminen jätteenpolttoa suosivaksi. Syyn sille ilmaisee myös tarkasteltava arviointiselostus: yleisesti ollaan sitä mieltä, että yhdyskuntajätteiden hyötykäyttöasteen nostamisessa suurin potentiaali on energiahyötykäytön lisäämisessä. Jätelain henki voidaan kiittää kestävästä kehityksen tukemiseksi edistämällä luonnonvarojen järkevää, säästeliästä ja kierrättävää käyttöä. Siksi valtakunnallisen jätehuoltosuunnitelman ja alueellisten jättesuunnitelmien toteuttaminen on toki paljon laajempi ja monimutkaisempi asiakokonaisuus kuin vain jätteen muokkaaminen polttoon sopivaksi. Toki tarkasteltava hanke tukeekin monipuolisesti varsinkin materiaalin uusiokäyttöä.

Lassila & Tikanoja esittää arviointiselostuksessa tehtävänsä osana Jäte-Suomen materiaaliavirtoja. L&T:n tavoitteena on omien sanojensa mukaan hoitaa ja käsitellä asiakkaiden jätteitä kattaen koko logistisen ketjun syntypisteestä uusioraaka-aineeksi. Kierrätystermiinalin avulla L&T pyrkii ja pystyy toteuttamaan Suomessa edellytettäviä jätehuollon periaatteita: jätteet hyödynnetään ensisijaisesti materiaalina, toissijaisesti energiana ja loput, hyötykäyttöön kelpaamattomat jätteet sijoitetaan turvallisesti kaatopaikalle.

L&T:n kuvaus liittymisestä muihin hankkeisiin on turhan suppea. Vaikka nykyisin jätettä jonkin verran poltetaan olemassa olevissa polttolaitoksissa, jatkossa jäte poltettaneen pääosin erillisissä polttolaitoksissa. Jätehuollon uutena merkittävänä toimijana Oulun seudulla tulee olemaan Oulun Energia, jonka jätteenpolttolaitosta koskeva ympäristövaikutusten arviointiprosessi on myös parhaillaan meneillään. Lausunnonantajalle jää epäselväksi, miten esimerkiksi Oulun Energian ja nyt käsiteltävä hanke nivoutuvat toisiinsa ja mikä niiden yhteisvaikutus tulee olemaan jätehuollon tavoitteiden kannalta. Oulun jätehuollon vastuulla on puolestaan se, mikä Ruskon kaatopaikalle tuodaan. L&T ilmoittaa tuotteistavansa huolellisesti syntypaikkalajiteltua jätettä, joka voi olla yhdyskunta-, teollisuus- ja rakennusjätettä. On tiedossa muun muassa, että myös Oulun Jätehuolto on aikeissa rakentaa lajittelulaitoksen polttokelpoisen jättejakeen erottelemiseksi kaatopaikalle menevästä osuudesta. Mahdollisesti lajittelulaitokset sijoittuvat lähes vierekkäin. Tästä asetelmasta syntyy jo monenlaisia kysymyksiä logistiikasta, yhteistyömahdollisuuksista, paineen lisääntymisestä polttolaitoksen tuottamiseen entistä isommasta jätemäärästä

ja lajittelun vähentämisestä jne. L&T mainitsee selostuksessa, että sekalainen loppujäte toimitetaan kaatopaikalle tai edelleen käsiteltäväksi jossain toisessa käsittelylaitoksessa. Hanke liittyykin olennaisesti moneen muuhunkin hankkeeseen kuin vain selostuksessa mainittuihin liikekumppaneihin.

Kierrätystermiinalin ympäristövaikutusten arviointiselostus vastaa paremminkin ympäristölupahakemusta tai hankkeen ympäristövaikutusten selostusta kuin YVA-lain mukaista prosessia. Selostuksessa ei ole käsitelty vaihtoehtoja, koska niitä ei oikeastaan ole asetettu lainkaan. YVA-tarkastelussa keskeinen 0-vaihtoehdon tarkastelu on ohitettu varsin köykäisesti. Se on katsottu turhaksi, koska sen tarkastelua on pidetty yritystoiminnan lakkaamisen pohdintana. Kierrätystermiinalin yvaamisen mielekkyys ei kuitenkaan synny myöskään sijoituspaikkojen vertailusta, jota sitäkään ei ole tosiasiallisesti tehty. Yvaamisen varsinainen tarkoitus olisi kyseisessä hankkeessa vertailla vaihtoehtoja siitä, mitä siellä termiinalialueella voitaisiin tehdä. Sehän ei ole vaihtoehtotonta. Yritys voi painottaa esimerkiksi jätelain toteuttamista monin eri tavoin, valita siitä oman sektorinsa ja tuottaa yritysstrategiansa mukaan hyvin erilaisia palveluja yrityksille ja yhteisöille. Kaikille kaikkea –valmiuden kasvattaminen on vain yksi vaihtoehtoista. Hyvin monessa kohdassa tulee ilmi, että laitokseen havitellaan muun muassa sekajätettä, jonka koostumus ei ole selvä ja josta osa päättyy lopulta kaatopaikalle. Toinen tarkasteltavista vaihtoehtoista olisi hyvin voinut olla sellainen, jossa laitos olisi keskittynyt kierrätysmateriaalin välttämiseen ja josta olisi puuttunut kokonaan sekajätteen vastaanotto ja murskaus.

Selostuksen mukaan oli tarkoitus arvioida vaikutukset luonnonvarojen hyödyntämiseen. Selostuksesta ei kuitenkaan löydy tietoa kierrätystermiinalin toiminnan vaikutuksista luonnonmateriaalien kulutukseen, siihen, mikä vaikutus tavoitteeseen vähentää jätteen määrää (säästeliäs raaka-aineiden käyttö eli tehdään vähemmästä enemmän, kierrätysmahdollisuuksien parantaminen jo tuotteen suunnitteluvaiheessa, tuotteiden pitkäikäisyys, kestävyys, korjattavuus ja kierrätettävyyys) hankkeella on. Lukijaa kyllä kiinnostaisi, miten nämä tavoitteet sopivat yhtiölle, jonka tehtävänä on tuottaa voittoa omistajalle? L&T ei salaa sitä, että energiahyötykäytön saralla on kasvun mahdollisuuksia. Jätehuollon kannalta on kuitenkin olennaista, millaista viestiä tullaan antamaan hyödyketuotannon alkupäähän julistamalla, että jätteet voidaan ympäristöturvallisesti polttaa tuottaen puhdasta lämpöä ja sähköä? Kuinka tämä motivoi korvaamaan neitseellistä raaka-ainetta usein teknisesti haastavammalla kierrätysraaka-aineella? Muuttuuko kierrätysteollisuus vähitellen jätteestä johdetun polttoaineen tuottajaksi?

Kierrätyspolttoainetta valmistetaan (syntypaikka)lajitellusta rakennus-, yhdyskunta- ja teollisuusjätteestä. Tuon jätteen laatu vaihtelee suuresti senkin vuoksi, että kunnalliset jätehuoltomääräykset vaihtelevat, tai niitä noudatetaan vaihtelevasti kunnasta toiseen. Oletamme, että L&T tuo termiinaliinsa jätettä vähintäänkin Oulun seudun kuntien alueelta. L&T kirjoittaa, että termiinalissa ei käsitellä biojätettä ja siitä syystä ei myöskään synny biojätteen käsittelyalueelle tyypillistä hajua. Uskallamme kuitenkin epäillä, että termiinalin alueella saatetaan tavata runsaasti samoja siivekkäitä ja nelijalkaisia eläimiä, jotka tavataan perinteisillä kaatopaikoilla. Selostuksessa todetaan, että termiinaliin tulisi myös sellaista jätteiden käsittelytoimintaa, jonka seurauksena kaatopaikalle ei joutuisi biojätettä. Se johtuisi siitä, että biojäte käsiteltäisiin polttoon menevän jätteen osana.

Biojätteen joutuminen poltettavaksi tarkoitettuun jätejakeeseen on myös jätepoliittisesti arveluttavaa. Polttaminen ei voi olla ensisijainen tavoite, vaan biojätteen syntypaikkalajittelu ja ravinteiden kierrättäminen uuden kasvun käyttöön. Paikoin myös erilliskeräyksen on tarkoitus toimia edelleen. Jos ja kun biojätteestä alkaa kuitenkin ohjautua suuri osa polttoon, se muokkaa omalta osaltaan merkittäväällä tavalla jätehuoltoa ja sen jakamaa viestiä.

Vaikutukset kasvillisuuteen ja eläimistöön eivät ole hankkeessa merkittäviä, eivät varsinkaan terminaalialueella, joka on tähänkin asti ollut vastaavanlaisessa käytössä. Vaikutusarvioinnin olisi kuitenkin voinut ulottaa koskemaan myös niitä vesistöjä, joihin alueelta johdetaan enemmän tai vähemmän käsitellyt pintavedet. Erityisesti Kuivas- ja Pyykösjärvillä on merkitystä virkistysalueina ja luontokohteina.

Lajiteltuja jakeita, myös murskattua kestopuuta, varastoidaan aumoissa. Seurantaohjelmaan on syytä liittää kestopuun käsittelyalueilta ympäristöön kulkeutuvien sade- ja sulamisvesien (hulevedet) laadun seuranta (esimerkiksi kromin, arseenin ja kuparin osalta). Hulevedet johdetaan Ruskonojaan, joka laskee Pyykösjärveen. Pyykösjärven rannoilla on paljon asutusta. Järvi on myös virkistyksen lähde ja hyvä lintupaikka. Ympäristön asukkaiden tavoitteena on parantaa järven tilaa ja jatkossa säilyttää se hyvänä ja turvallisena. Syanidipitoisten jätteiden käsittelyhallista ei ole suoraa putkiyhteyttä viemäriverkostoon. Tulipalon tai vesivahingon sattuessa hallin lattia toimii veden varastointipaikkana. Kemian teollisuuden tulipaloista historia kertoo kuitenkin laskelmien silloin tällöin pettäneen ja sammutusveden ja siihen liuenneiden kemikaalien päätyneen alapuolisiin vesistöihin. Selostuksessa todetaan, että kierrätysterminaalien alueella syntyvä hienojakoinen pöly leviää tehokkaasti. Pöly on peräisin muun muassa kestopuun murskauksesta, joten se sisältää terveydelle vaarallisia hiukkasia. Pölyämisen torjuntaan ja vaikutusten seurantaan tulee kiinnittää riittävää huomiota.

YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNTO

Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain tavoitteena on edistää ympäristövaikutusten arviointia ja yhtenäistä huomioon ottamista suunnittelussa ja päätöksenteossa ja samalla lisätä kansalaisten tiedonsaantia ja osallistumismahdollisuuksia. Arviointimenettelyssä ei tehdä hanketta koskevia päätöksiä ja näin ollen siihen ei liity valitusoikeutta. Hanketta koskevissa muissa laeissa säädetään asianosaisten oikeudesta valittaa.

Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus katsoo, että hankkeesta laadittu ympäristövaikutusten arviointiselostus on riittävä. Arviointiselostus on oleellisilta osin tehty arviointiohjelman ja yhteysviranomaisen siitä antaman lausunnon mukaisesti ja siinä on kiinnitetty huomiota arviointiselostukselta YVA-lain ja -asetuksen mukaan vaadittaviin keskeisiin seikkoihin. Yhteysviranomainen haluaa kuitenkin kiinnittää huomiota seuraavassa esitettyihin seikkoihin ja esittää, että ne otetaan huomioon hanketta koskevissa suunnitelmissa ja päätöksissä ja luvissa.

Ympäristövaikutusten arviointi keskittyy hankkeessa pääasiassa yhden vaihtoehdon tarkasteluun. Tätä ratkaisua on perusteltu sillä, että nollavaihtoehto ei ole realistinen ja jo aiemmin on tarkasteltu muita vaihtoehtoja sekä nyt ehdotettu vaihtoehto on

valittu alueelta, jossa harjoitetaan teollista toimintaa. Sen sijaan selostuksessa on tarkasteltu jossain määrin jätteiden syntyyn vaikuttavia tekijöitä. Kaipaamaan jää edelleen tarkastelua jätteiden käsittelyyn liittyvistä tekniikoista ja parhaasta käyttökelpoisesta tekniikasta. Samoin arvioinnissa olisi tullut tuottaa enemmän vertailutietoa terminaalien tilatarpeiden merkityksestä ja jätteen varastoinnin mahdollisista haitoista.

Selostuksessa viitataan tarkistettuun valtakunnalliseen jätesuunnitelmaan vuoteen 2005 ja siinä esitettyihin eri jätelajeja koskeviin tavoitteisiin. Sen sijaan selostuksessa ei ole esitelty valtakunnallisia tavoitteita yhdyskuntajätteille tai rakennusjätteille. Pohjois-Pohjanmaan alueellisen jätesuunnitelman tarkistus valmistui lokakuussa 2002 ja se on voimassa vuoden 2005 loppuun asti. Alueelliset eri jätelajeja koskevat hyödyntämistavoitteet ovat yhteneviä valtakunnallisen suunnitelman kanssa, sen sijaan määrällisiä tavoitteita ei ole esitetty. Kierrätysterminalihanke ei edistä tavoitetta jätteen synnyn ehkäisystä, sen sijaan se edistää jätteen hyödyntämistavoitteita. Selostuksessa olisi tullut esittää arvio, paljonko laitokseen tulevasta alkulajitellusta rakennusjätteestä ja alkulajitellusta yhdyskunta- ja teollisuusjätteestä pystytään hyödyntämään aineena tai energiana. Samoin olisi voitu arvioida laitoksen vaikutusta jätteiden hyödyntämistavoitteeseen Oulun seudulla.

Arviointiselostuksessa olisi tullut tarkastella alueelle tulevan rautatien mahdollista hyödyntämistä jätteen kuljetuksissa. Selostuksessa tarkastellaan vain maantiekuljetusta. Yleensäkin liikennereittien vaikutukset ympäristöön jäävät vähälle tarkastelulle. Vaihtoehtoisia reittejä ja koko alueen maankäyttöä olisi voinut tarkastella laajemmin peilaten esimerkiksi uuteen suunnitteilla olevaan yleiskaavaan.

Selvityksiä toiminnan vaikutuksista pinta- ja pohjavesiin voidaan pitää riittävinä. Käsittelyalueella syntyvien vesien riskit on tunnistettu ja niille on etsitty ratkaisut. Osittain ratkaisut perustuvat parhaaseen käyttökelpoiseen tekniikkaan. Vesien mukana kulkeutuvien epäpuhtauksien vaikutuksia ympäristöön, aina alapuolisiin järviin, on tarkasteltu laajasti. Tämä onkin tärkeää, koska järvien lisäkuormitusta ja veden laadun uhkaavien riskien lisäämistä ei voida sallia.

Kansalaisten osallistumismahdollisuudet hankkeen ympäristövaikutusten arviointimenettelyn aikana on toteutettu lain tavoitteiden mukaisesti. Hankkeesta on tiedotettu avoimesti sen eri vaiheissa. Lisäksi on järjestetty kaksi yleisötilaisuutta. Hankkeen arviointimenettelyä ohjaamaan perustettiin ohjausryhmä, joka koostui keskeisistä intressitahoista. Arvioinnissa selvitettiin myös sosiaalisia vaikutuksia. Hankkeesta ei ilmennyt merkittäviä sosiaalisia haittavaikutuksia.

Arviointiselostuksesta annetuissa lausunnoissa ja mielipiteissä on tuotu esille muun muassa yhdyskuntajätteen käsittelyn mahdolliset haju- ja hygieniangelmat, joita selostuksessa ei ole käsitelty. Niinikään kuvaus liittymisestä muihin hankkeisiin on turhan suppea. Laadittu arviointi ei tuo esille muiden Oulun seudulla meneillään olevien jätteiden hyötykäytön edistämishankkeiden yhteensopivuutta ja yhteisvaikutuksia riittävästi. Lausunnot on aiheellista tarpeellisessa määrin ottaa huomioon hankkeen toteutuksessa ja lupakäsittelyssä.

Hankkeen arvioinnissa on päädytty siihen, etteivät pöly ja melu tule aiheuttamaan haittaa ympäristölle, varsinkin kun pölyämistä ja meluhaittaa voidaan vähentää järkevällä sijoittamisella ja monin rakenteellisin keinoin. Myös kasvillisuuden ja eläimistön kannalta alue on sopiva kyseiseen tarkoitukseen. Hankealueen läheisyydessä ei sijaitse mitään suojelualueita.

Hankkeen ympäristövaikutusten arviointi on edellä todetuista puutteista huolimatta riittävä, sillä edellytyksellä, että ympäristöselvityksiä tarkennetaan tulevaisuudessa suunnittelu- ja lupamenettelyissä sekä seurantaa järjestettäessä. Lupakäsittelyssä lupaviranomaisella on mahdollisuus vaatia tässä esitettyä yksityiskohtaisemmat selvitykset hankkeen ympäristövaikutuksista ja ympäristöhaittojen ehkäisemisestä, sekä antaa tarpeelliset määräykset ympäristöhaittojen ehkäisemiseksi. Ympäristölupaviranomainen tulee soveltamaan ympäristöluvassa parhaan käyttökelpoisen tekniikan periaatteita, jotka lieventävät parhaiten teknisesti ja toiminnallisesti hallittavia haittoja.

LAUSUNNOSTA TIEDOTTAMINEN

Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus lähettää yhteysviranomaisen lausunnon tiedoksi lausunnonantajille ja muistuttajille.

Ympäristökeskuksen johtaja

Mauno Rönkkömäki

Ylitarkastaja

Mikko Lukkarinen

SUORITEMAKSU 5 000 euroa, ei arvonnäisäverollista myyntiä

Suoritemaksu määräytyy ympäristöministeriön asetuksessa alueellisten ympäristökeskusten maksullisista suoritteista (1415/2001) olevan maksutaulukon mukaisesti. Maksu ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetussa laissa tarkoitetusta arviointiselostuslausunnosta on 5 000 euroa.

TIEDOKSI

Ympäristöministeriö
Suomen ympäristökeskus
Pohjois-Pohjanmaan luonnonsuojelupiiri
Oulun kaupungin ympäristölautakunta
Oulun Jätehuolto